

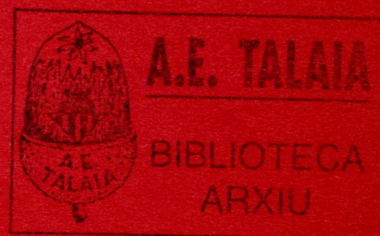
**agrupació
excursionista**

TALAIA

CAMINADA POPULAR de VILANOVA

28 DE GENER del 90

**Camí dels Escalons - Creixell - La Turbina - Sis
Camins - Somella - Juí del Moro - Castell de Cubelles -
Els Pins del Rocallís - Els Dos Molins - L'Aragai -
Masia d'en Dimes - El Molí de Vent**

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

SALUTACIÓ

Ara fa un any i amb l'excusa de la celebració del "Mil·lenari de Catalunya", vam iniciar la Caminada Popular, però ja en aquella ocasió deixàvem entreveure que hi hauria continuïtat.

Així doncs estem ja a la segona caminada popular i el motiu no pot ser altre que oferir als vilanovins l'oportunitat de conèixer una mica més l'entorn en què vivim, els camins, uns ancestrals i els altres de fa quatre dies, que ens porten a les masies, torrenteres, turons i urbanitzacions que encercen la vila. Descobrir un poble de la comarca tan proper i a la vegada tan allunyat i així aprofundir en els nostres orígens..., creiem que és un bon motiu.

En algun indret podrem observar la disbauxa urbanística que ens envolta i que ara comença a voler ordenar-se, en altres ens estranyarem que en el nostre terme municipal i al costat de casa hi hagin racons tan interessants, passejarem per Cubelles amb ulls tafaners, veurem zones des d'un angle nou, en definitiva tornarem a casa cansats, però també enriquits amb una mica més de coneixements sobre la nostra Vilanova.

Bona excursió, feliç caminada.

Salvador Butí
President de l'A.E.Talaia

NOTES:

- * A part de la descripció de l'itinerari que trobareu a l'opuscle, el camí estarà sempre marcat a totes les cruïlles i llocs dubtosos amb senyals de color vermell i verd, que són els propis de l'entitat organitzadora. Hi trobareu els següents:

- * Recomanem de respectar els punts de reagrupament que s'establiran tot al llarg del recorregut.
- * Us demanem que no us aparteu del camí a fi i efecte de no malmetre els terrenys de conreu i els voltants dels masos habitats.
- * Cal advertir que és un xic perillós transitar per la carretera de la Plana i més quan es tracta d'un grup nombrós. Recomanem sobretot de situar-se en renglera i caminar sempre per la nostra esquerra quan ens hi trobem.
- * Al lloc on s'esmorzarà, procurem deixar-ho tal com ho hem trobat. Mirem de no incrementar els munts de deixalles que malauradament es troben a la muntanya.
- * Qualsevol imprevist que sorgeixi durant la Caminada serà resolt per l'organització.
- * En cas de mal temps, l'organització es reserva el dret de decidir l'ajornament de la Caminada.

CAMINANT CAP ALS ORÍGENS

Ara fa un any celebràvem la primera Caminada Popular tot commemorant el Mil·lenari de Catalunya. Enguany podríem festejar el 1001 d'aquella efemèrides o de qualsevol altra, ja que és bo recordar que som un poble amb una personalitat pròpia i amb més d'un mil·lenni d'història al darrere. En l'anterior edició anàrem fins al Castell de Ribes, estretament lligat amb el nostre de la Geltrú. És molt just que avui seguim a peu per uns camins també mil·lenaris, que ens uneixen a la propera població de Cubelles, mare de la nostra Vilanova.

La sortida de la Caminada la fem des de la Plaça de Capdecreu, un indret molt important del sector noroest del nucli urbà de Vilanova i que designa, a la vegada, la barriada que l'envolta. Fa uns dos-cents anys era una cruïlla de camins, just on finia el darrer carrer de la vila, que portaven als camps de conreu dels defores. Possiblement hi hauria plantada una creu de les dites de terme i que, hom creu, podria ser la mateixa que avui denominem de Sant Joan. L'any 1861, amb la portada d'aigües a la vila, aquesta plaça es veié dignificada amb la construcció d'una monumental font-abeurador amb placa commemorativa annexa i que fou vergonyosament enderrocada, en el sentit de no conservar-ne els motius ornamentals, l'any 1965, quan l'indret es convertí en una cruïlla, des d'aleshores d'intens tràfec viari. En un futur més o menys proper, aquesta plaça ha de sofrir altres alteracions, ja que la "Rambla Nova" hi ha d'enllaçar i el carrer Guansé serà eixamplat per a donar bon accés a una zona d'habitatges i de petita i mitjana indústria.

Sortim doncs des d'aquesta plaça pel carrer de Miquel Guansé, denominació recentment rehabilitada que honora un antic batlle de Vilanova, republicà i progressista que, sense sectarismes regí els destins de la via en períodes compromesos de guerra civil i que fou conseqüent amb els seus postulats fins als darrers moments de la seva vida.

A la dreta deixem el carrer de Ca l'Escoda, que recorda el nom d'una antiga fàbrica tèxtil i que més tard fou la seu on es fabricà per primera vegada un model de sabatilles anomenades "bamba", que assoliren un excepcional grau d'acceptació, en un extrem tal que el nom és usual per a designar en general aquest tipus de calçat.

Molts dels caminadors veuran, sorpresos, com s'està obrint i esplanant els contorns d'una nova avinguda. És un nou sector de la Via de Ronda Nord o Ronda Ibèrica, com s'ha de designar. Ha d'anar des de la Zona Esportiva en direcció a la Collada i s'està obrint per etapes.

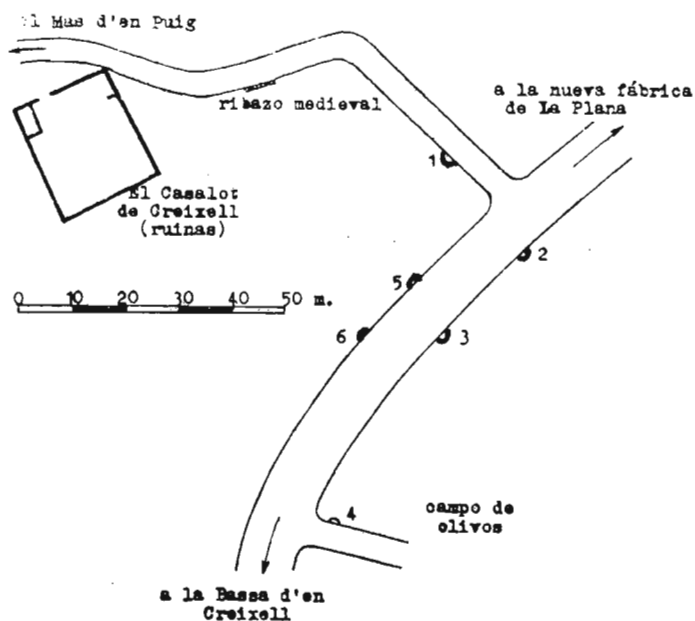
Arribem a una cruïlla. És l'indret denominat Els Esbarjos, un topònim creat l'any 1914 per iniciativa personal de mossèn Fontanals, un sacerdot que pretenia portar pel bon camí el jovent de Vilanova. El seu comportament obcecant (recordem tan sols el seu "in memoriam" negatiu a l'Íclit Víctor Balaguer) fou la causa que la seva obra no tingués continuïtat. Aquell indret és ocupat avui dia per a la fabricació de wiski d'una acreditada marca vilanovina. A la dreta deixarem l'inici d'un ample carrer (antany Camí dels Capellans) vorejat a ambdós costats pels locals d'indústries de la fusta, el cartró i el ferro.

Trenquem doncs cap a ponent tot passant a frec de les tanques de la Central Elèctrica FECSA, que subministra llum i energia a la vila. Poc més enllà deixem, a la dreta, el camí de la Plana, avui dia de curta longitud, que condueix a una zona industrial desconeguda per una gran majoria de vilanovins. El trajecte cap a ponent finalitza en entroncar amb el camí dels Escalons, una important artèria rural del nostre terme. Si el seguíssim en direcció cap a migdia, tindríem ocasió de comprovar que el pis és empedrat amb lloses, i que ens portaria fins a la carretera de l'Arbog, just al costat del Mas de la Pallissa, a punt d'enderrocar. Molts vilanovins coneixen les bromes que gasta la Rasa del Miquet (actualment carrer Pare Garí) en convertir-se periòdicament en un veritable torrent. Això dels aiguats en l'inici d'aquest carrer no s'origina per generació espontània a boca de vial. L'aigua ve de més amunt i el Camí dels Escalons és el principal conducte. De molt antic ho sabien els nostres pagesos i d'aquí en ve l'enllosat del darrer sector per tal de salvaguardar-lo de les erosions de l'aigua. Alguns vilanovins -potser pocs- poden recordar que aquest camí en amunt mostrava algunes seccions esgraonades en la part central per a facilitar l'ascens de les cavalleries en els trossos costeruts. Els anys quaranta, la Germandat d'Agricultors obtingué una subvenció per a millorar-lo i desaparegueren els graons que motivaren el topònim.

Enfront tenim la masia d'en Panxo Ferrer, avui dia anomenada "Los Caballitos". Continuem amunt i deixem a la dreta les granges de Sant Antoni i Giral, a l'esquerra Cal Tupí d'Olives i l'estació-pou que subministra aigua a una important indústria.

Fem cap a la Variant. Quan aquesta es traça es menyspreà aquest important camí. Fou simplement tallat. Al cap de poc s'hagué d'esmenar aquest error. Fou precis obrir un pont per sota la Variant, quan ja funcionava aquesta carretera. Si bé era convenient donar pas als vehicles dels pagesos i altre personal, també era indispensable programar l'evacuació de l'aigua que en temps plujosos discorre per aquest camí. Des del punt més baix del pont, una canonada porta l'aigua pluvial fins al Torrent de l'Aiguacuit.

Passada la Variant tenim a la dreta l'entrada al Mas de la Plana. Una mica més amunt, a la nostra esquerra, hi ha un parell de carrers (?) que donen accés a un seguit d'hortos familiars on antigament hi radicava una bassa artificial denominada de Creixell, que donà nom a la propera masia. En aquest indret, s'hi enterraren durant molts anys els cadàvers de diversos animals morts. Era el lloc designat popularment com a "Canyet". D'aquest fet en quedà constància en el folklore local, quan en els balls populars es parlava tant o més que es dansava. En el Ball de les Gitanes, quan la Carabassa recitava les seves desventures, el Gitanet li replicava: "No t'espantis Carabassa, que tu i jo farem un tracte, i de gats i peix pudent i carn de la Bassa en Creixell, no ens en faltarà abundància". Sembla que no serien gitanos autèntics aquests que s'autodenigraven d'aquesta manera.

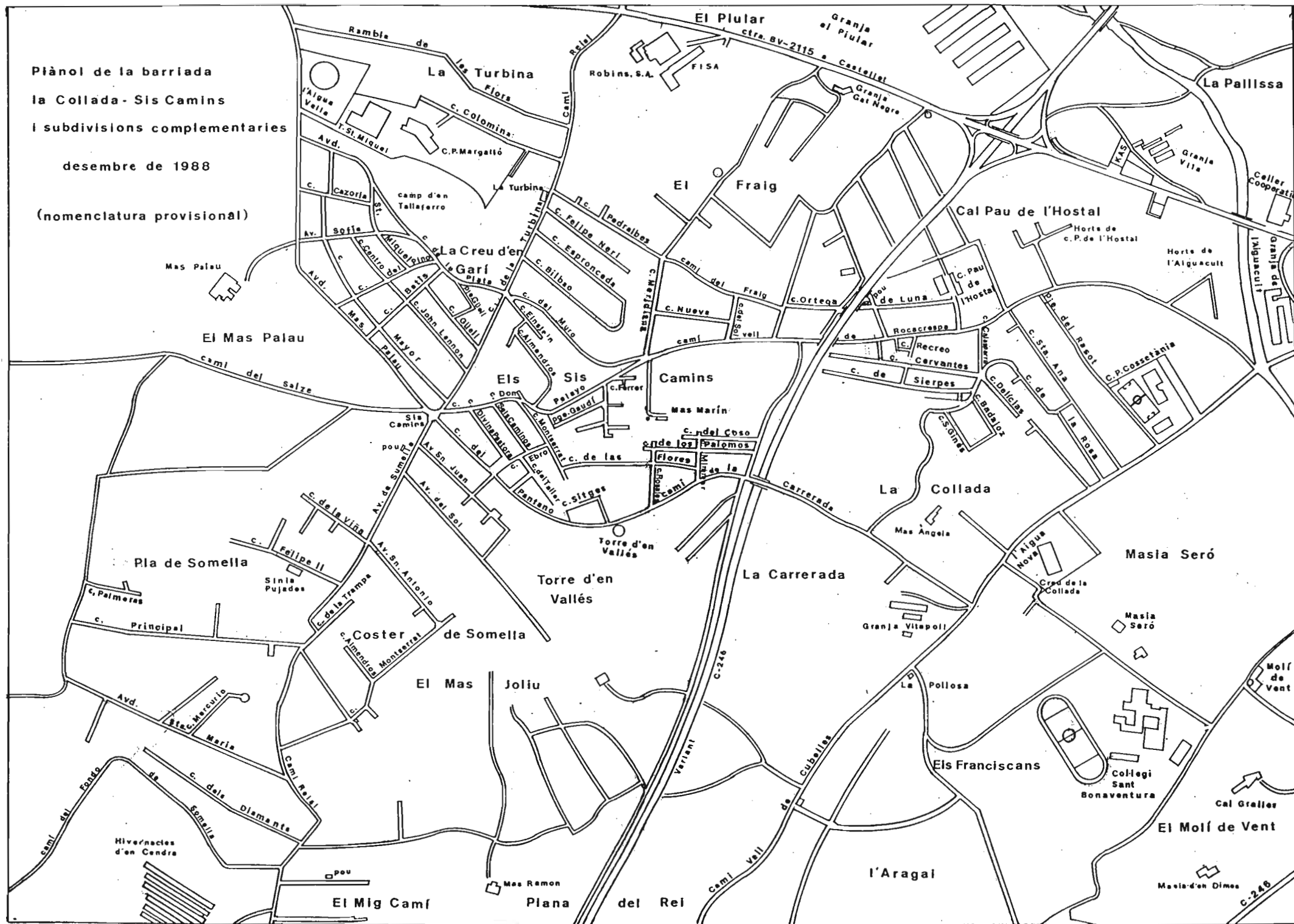
Plànol de les sitges localitzades a Creixell el 1967.

Fem cap a la carretera de la Plana. Enfront tenim la Masia de la Bassa de Creixell, avui simplement la Masia i popularment La Figuera, bar-restaurant. El lloc on hem arribat no queda massa definit per molts vilanovins. La majoria en diuen la Plana. En realitat som a Creixell, un indret que ja és citat en un document relacionat amb Vilanova datat el 1305, junt amb d'altres quadres situades en aquest terme. Durant molts anys fou qüestionada la situació d'aquesta Quadra. La Masia situada al peu del Camí-ral no guardava cap vestigi de notable antigor i per tant no s'hi relacionava.

El vell edifici de la Turbina, on radicà la primera fàbrica de gel de Vilanova (Foto J. Virella)

Plànol de la barriada
la Collada- Sis Camins
i subdivisions complementaries
desembre de 1988
(nomenclatura provisional)

En instal·lar-se cap el 1966 la nova fàbrica Pirelli-Picsa, fou necessari eixamplar l'antic Camí-ral (del qual seguirem un bon tros l'any passat i deixarem just a la Masia Cabanyes), i en el curs d'aquestes obres sortiren a la llum un seguit de sitges que correspondrien a unes respectives cases, o més aviat cabanes. La ceràmica recollida per l'entorn demostra una llarga ocupació de l'indret, ja que la majoria correspon a la cultura ibèrica. Al començament de 1967 s'examinaren els contorns i es dictaminà que alguns sectors de les parets de l'anomenat Casalot i algun tros de marge immediat, que correspon al Camí del Mas d'en Puig, presentaven un sistema de construcció medieval i que podien coincidir amb l'emplaçament de la susdita Quadra. De tot això, avui dia no en queda rastre.

Després d'una breu pausa, continuarem per l'antic Camí-ral convertit actualment en Carretera de la Plana. Es creua el llit del Torrent del Pas del Bou o de Can Baró. A l'esquerra, hi tenim les terres del Piular o Granja Albà. A la dreta, els regadius de la Sínia Maçana, i al fons, els vessants ben pelats de la Talaia.

Passat el Camí de la Pedrera (que porta al cim del Turó del Mas Gros), trobem un seguit de carrerons corresponents a un barri d'hortos familiars, coneguts també amb el nom de barri del Piular. Arribem a la carretera de l'Arbog, que hem de creuar amb precaució. A l'esquerra deixem les naus de la factoria Litotarga.

Tornem a recobrar el traçat del Camí-ral en la seva forma original millenària, costerut, pedregós i retorçat; però ja li queda poc temps, ja que en un futur proper serà transformat en un ample i còmode accés al barri dels Sis Camins. A la dreta deixem un camí rost i pedregós batejat pomposament amb el nom de Rambla de les Flors. Tenim a la dreta alguns xalets residencials i una pista de tennis. Segueix el carrer Colomina i poc més enllà, a l'esquerra, el bar Pedralbes. A la part oposada, el desballestat edifici anomenat La Turbina, que dóna nom a una barriada. Aquest casalot allotjava una bomba, una de les primeres de rodet instal·lades en el terme, que impulsava part de l'aigua del proper dipòsit de l'Aigua Vella, cap a la veïna població de Ribes. També fou el local de la primera fàbrica de gel artificial de Vilanova.

Deixarem a l'esquerra un seguit d'incipients carrers i a la part oposada el Camp d'en Tallafarro, única zona de cultiu que resta en aquell entorn. Per sobre el Camp, l'Escola Margalló d'E.G.B. i els Tallers Sant Miquel, per a disminuïts físics i psíquics. Passarem un enforcall de cinc camins i empenem la pujada per un pis pedregós i erosionat a causa dels aiguats. A la dreta, hi ha el carrer Güell (?) i el de John Lennon, dedicat a la memòria del "beatle" desaparegut.

Farem cap a la despersonalitzada cruïlla dels Sis Camins, que dóna nom a la barriada. Antigament aquest indret portava el nom de la Creueta d'en Garí i era el punt on coincidien tres importants camins. El Reial, que seguim avui, la Carrerada, transitada principalment pels ramats transhumants que anaven o venien del Pirineu, i el vell camí de Vilanova a Rocacrespa o a l'Arbog, passant pel Salze. Desapareguts els antics marges, costa de reconèixer l'indret. Hi veiem una cabina telefònica que és l'única situada a l'extraradi del nucli vilanoví.

No gaire lluny veiem el Mas d'en Palau i uns frondosos pins que li fan costat. El camí de la Carrerada està trasbalsat per les obres de millora i eixample que s'hi fan. El Camí-ral agafa ara el nom d'Avinguda de Somella (mal grafiat en el rètol) i es dirigeix cap al sud-oest. Tenim carrers perpendiculars a dreta i esquerra. Al costat d'un dedicat a Felipe II, hi ha Sínia Pujades, dedicada a elaborar planter. El subsòl de tota aquesta zona denominada Somella és ric en aigua freàtica. Si bé la majoria de sondatges han resultat positius, també altres han fracassat en perforar el sostres d'ignorades cavernes.

Els estrets marges del Camí-ral descriuen un retorçat doble revolt en forma de quatre. Deixarem a la nostra esquena un carreró sense sortida on els vehicles procedents de la part de Cubelles solen sofrir despistades enganyoses. Per aquest fet, algú donà al vial el nom de Parany.

Passem a frec del bar Los Cuatro Cantones, de nom ben expressiu. El Camí-ral descriu un viratge i ens dirigim ara cap a migdia. A la poca estona el deixarem i agafarem l'Avinguda de Santa Maria, que ens portarà fins al Fondo de Somella; el creuem i seguim cap al peu del Turó del Juí del Moro. Cap al fons es destaca la població de Cubelles, i al darrere la xemeneia de la Tèrmica.

Es fa cap als xalets de l'extrem de la urbanització Santa Maria. Per un corriol lateral, efectuarem l'ascens fins a la cota 81, el punt més enlairat d'aquesta serreta aïllada.

En el llibre, recentment reeditat, "Set contalles del temps vell", Teodor Creus i Coromines versificava la tragèdia dels dos amants cristians, esclaus d'un magnat sarraí resident al Mas Palau. Una confident delatà al cabdill moro l'intent del bastia d'escapar-se amb l'esclava predilecta del seu harem. Aquest s'enfurià, sentint-se ferit en el seu honor perquè una de les seves dones preferís un home de baixa condició abans que ell, que era tan poderós. Colèric, es constituí en jutge i part i condemnà la parella a morir penjats d'un arbre del pujol on ens trobem. El judici o "juí" del moro batejà l'indret.

LO JUHÍ DEL MORO ⁽¹⁾

I

EN la llarga temporada que va subsistir la pau, en temps del comte Sunyer, entre 'ls cristians y 'ls alarbs, eran, dels primers, fronteras las montanyas de Garraf,

"Lo juhí del Moro", gravat extret del llibre
Ser Contallas del temps vell.

Fa alguns anys, aquesta llegenda quedà desmuntada, en investigar Vicenç Carbonell els arxius documentals del Trader i Rocacrespa. El nom correcte en altres temps era el Xup del Moro, o sigui, una d'aquestes cisternes de poca fondària i moltes vegades amb sostre de volta. Xup és un derivat de la paraula d'origen àrab 'aljub' (al-gibe en castellà). Xup havia derivat en jup i d'aquí a 'juí' sols hi havia un pas. Aquesta cisterna existeix encara a la part nord del faldar del turó, a tocar d'uns antics conreus. No ens sàpiga greu que la llegenda no fos certa. Si més no se salvaren les vides dels dos amants.

En un dia clar es pot contemplar un extens panorama des d'aquest turonet vilanoví. En baixa rem per un corriol i quasi immediatament n'agafarem un altre lateral a la dreta que baixa fins a un fondal, que vorejarem. A l'esquerra tenim un cocó d'aigua pluvial i al cap de poc, a la dreta, el Xup del Moro, actualment encimentat a l'interior.

El corriol deixa els camps i s'interna en un bosquet feble fins a fer cap a un camí-pista que segueix en direcció a migdia. Al fons, a la dreta, es veu el corral del Tort i més a prop els xalets de la urbanització del Corral d'en Cona.

Tenim ara a l'esquerra una fita de terme, que dona nom a l'Avinguda per on entrem i que és a la vegada divisòria entre Vilanova i Cubelles.

Som ara en terme de Cubelles. Agafem un camí a la dreta, que passa a frec d'una cabana i es fa drecera vorejant un parany, una cisterna i un dipòsit de sulfatar. Ens trobem al costat del Torrent de les Carbonelles, de timbes argiloses, que neix en terme de Vilanova i passa a Cubelles on es converteix en el Torrent del Cementiri.

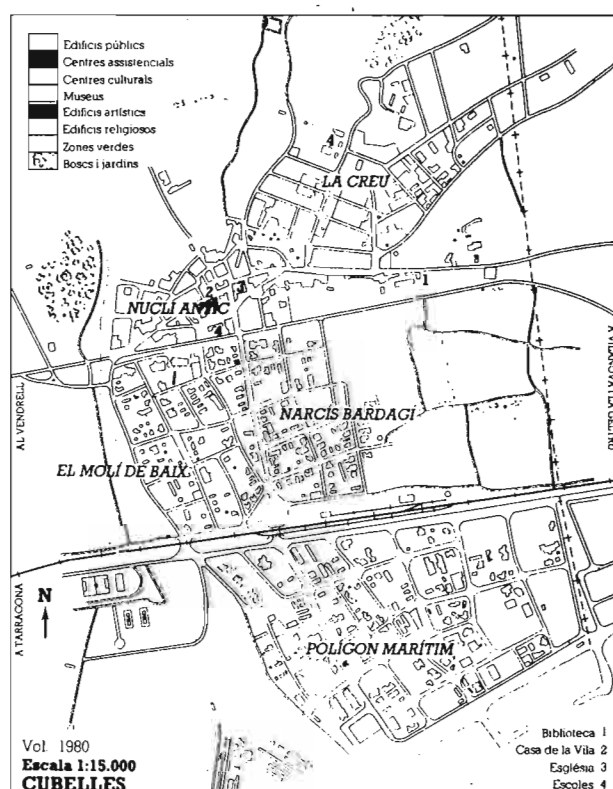
A la dreta hi ha un pontet que el creua. Un bon camí ens porta fins al Cementiri i seguim un ample carrer.

L'entrada a Cubelles presenta un marc immillorable amb la Torre del Castell i el Campanar de l'Església molt apropats. Cap a ponent, el Turó de Sant Pau, Gallifa i altres masies de l'entorn.

Entrem a la vila i, tot seguint uns carrers estrets i pintorescos, farem cap al davant de l'Ajuntament. Un passatge immediat ens porta a la placeta-mirador davantera al Castell. Si bé del lloc de Cubelles ja n'hi ha esment el 977 (1013 anys ja), el castell és citat el 1042. Naturalment no és el mateix que tenim al davant. En el curs de les centúries s'hi feren afegits i modificacions. La darrera el 1675, segons la data esculpida en el llindar.

La fortalesa tingué diversos senyors. El 1119 el comte de Barcelona destituïa el vescomte de Cardona, Bernat Amat, de la possessió dels castells de Tamarit i Cubelles per l'abandó en què els tenia i els donà als esposos Fortuny i Beatriu, padrastrés de l'esmentat Bernat Amat.

Un document datat el 1174 és signat per Guillem de Vilafortuny, Ramon de Cubelles i Arnau de Tamarit. Podrien ser molt bé descendents dels

Plànol de Cubelles.

Castell de Cubelles
(Foto J. Virella).

esposos abans esmentats. El 1229 Guillem de Cardona i Guillem de Claramunt es disputaren la posseïó de diversos castells, entre ells el de Cubelles. S'establí una concòrdia en presència del rei Jaume I i s'adjudicaren a Guillem de Claramunt, el qual morí l'any següent. El castell de Cubelles passà a ser de Ponç de Cervera, que era fill de Guillem de Claramunt. El 1251, Ponç de Cervera el venia al rei Jaume I, confessant que ho tenia per al sobirà.

El nét del rei Jaume I, Alfons "el Franc", confirmà, el 1287, el privilegi de no alienar mai de la Corona el Castell de Cubelles. Tanmateix l'any següent el venia per 30.000 sous i una durada de cinc anys a Gibert de Castellet. Paraula de rei...! El 1318, els habitants de Cubelles i Vilanova lliuraren al rei els 30.000 sous per a redimir la venda del Castell. El 1354 es tornava a vendre el Castell de Cubelles i el poble de Vilanova per 50.000 sous, venda que fou anul·lada pel rei.

El 1379, el rei Pere el Cerimoniós donava els llocs i castells de Cubelles, Vilanova i quadres de l'entorn al seu cunyat Bernat de Fortià. Mort el rei, el primogènit Joan desposseí la seva madrastra i el seu germà de les possessions mal aconseguides, però aquestes passaren a ser administrades per la seva muller, la reina Violant, dona de caràcter enèrgic que en donà possessió a Guerau Alamany de Cervelló. Feina i diners costaren novament a cubellencs i vilanovins redimir aquest tracte il·legal.

Per a no fer-nos pesats passarem de llarg altres vicissituds i empenyoraments soferts pels nostres avantpassats. Al segle XVI posseïen el Castell de Cubelles la família Icart, i el 1667 era possessió de Carles de Llupià i de Vilanova i de Icart, de la família vinculada al marquesat d'Alfarràs. Els descendents d'aquest darrer llinatge han estat els propietaris del Castell fins a dates recents, a la darrereria del 1987, en què fou adquirit pel municipi de Cubelles. És d'esperar una futura i definitiva restauració.

Deixarem doncs el Castell i iniciarem el retorn passant pel costat de l'Església Parroquial i seguint pel carrer de Sant Antoni, nom dedicat a la capelleta en honor d'aquest sant situada, abans que fos carrer, en un camí que enllaçava Cubelles i Vilanova. Hi farem una breu aturada. Es una petita esglesiola amb campanar de cadireta, flanquejada per edificacions posteriors. A la llinda, hi figura la data 1694. En el segle XVIII aquesta capella estava situada als defòres de la vila. Des de l'any 1610 existia una concòrdia entre Cubelles i Vilanova quant als límits d'ambdós termes. El 1733 Vilanova adquirí les terres del Prat de Cubelles, maresmes situades a l'entorn del mas de l'Esquerrer, terrenys d'aiguamolls sembrats de jonqueres. El 1750, trencant la concòrdia establerta, els emperrucats botiflers que regien el municipi vilanoví

Capella de Sant Antoni de Cubelles (Foto J. Virella).

decidiren unilateralment annexionar aquella zona a Vilanova. Després d'un llarg plet entre els dos termes, la Real Audiencia de Barcelona pronuncià sentència a favor de Vilanova. Algun familiar del Sant Ofici devia jugar-hi a favor, i tingueren la barra, el 1764, de plantar la fita de terme davant mateix de la capella de Sant Antoni, just a les portes de Cubelles. La indignació dels cubellencs fou enorme, com és natural. Es formà un gran aldarull que encapçalaren les dones, arrancaren la fita i la llançaren a l'altre extrem de la vila, als arenys del Foix. L'autoritat prengué cartes en l'afer. Els homes fugiren i s'amagaren i quedaren únicament les dones plantat cara. Un bon grapat foren detingudes i amb carros traslladades i tancades al Castell de la Geltrú. La fita fou reposada i allà s'hi mantingué fins al 1850. Vilanova deixà de dir-se de Cubelles i adoptà la denominació de Vilanova i la Geltrú.

Davant d'aquesta capella hi ha el Museu de Mitologia Clàssica Travé, que hostatja un completíssim recull documental de notable interès mundial quant a mitologia grega i romana. El carrer arriba a l'altura del de la Creu i canvia de denominació. Ara és el Camí Antic de Vilanova (nos altres en diem de Cubelles). A punt de sortir als defores, tenim a l'esquerra un gran casal amb sostre de pissarra. És el restaurant que porta encertadament el nom de Llicorella.

Arribarem al poc definit llit del Torrent de Santa Maria i trobarem en aquest indret una fita monumental de terme. Continuant amb la història dels límits dels termes, l'any 1850 Vilanova decidí reparar, en part, l'afront conferit als cubellencs uns dos-cents anys enrere. La fita

de davant la capella fou retirada i construïda la que veiem ara. Per cert, el marbrista que esculpí la placa vilanovina no devia anar gaire fort d'ortografia. Es pot llegir "TERMINO Y JURISDICCION DE VILANOVA Y QELTRU". Així en "Q".

Tenim ara a la dreta els enllaços de la Variant C-246. A l'esquerra la Granja del Peixeter, terres del terme de Vilanova, propietat de cubellencs. Aquí el mil·lenari Camí Vell perd el primitiu traçat més o menys rectilini i s'adapta a la corbatura dels susdits enllaços. Superat aquest revolt, ens queda a la dreta la Variant i a l'esquerra el bosquet denominat Pins del Rocallís. El nom és modern però defineix exactament l'indret. Pel novembre de 1978, en Jani Ferrer hi localitzà un seguit de forats fets en una llosa rocallisa i l'entrada del que més tard es definiria com un forn d'elaboració de ceràmica ibèrica. Pels entorns es recolliren infinitat de fragments d'aquest material. Pel juliol del 1986, arqueòlegs aficionats de Cubelles efectuaren una meritòria labor de desbrossament del forn i sortiren a la llum alguns forats més. Dictaminaren que eren sitges ibero-romanes.

A l'altra banda de la Variant es veu el Mas Esquerrer de Dalt i, més al fons, el de Baix. Al cap de poc tenim a la dreta el Mas Sandi Sanders. Els terrenys d'aquests entorns, situats entre el Camí Vell i la carretera C-246, s'havia previst de destinar-los, a principis de la dècada dels setanta, a urbanització d'alta qualitat. El projecte i posterior realització de la Variant féu naufragar l'intent. El Camí Vell transcorre per entre alts marges. En temps plujosos acumula bona quantitat d'aigua i els nostres

Fita monumental de terme corresponent al 1850 en el Torrent de Santa Maria (Foto J. Virella).

Forn ibèric dels Pins del Rocallís (Foto J. Virella).

Els Dos Molins (Foto J. Virella).

avis, previsorament, deixaren en un d'aquests marges un parell de petites arcades per a donar sortida a l'aigua. Són els anomenats Dos Forats que, a la vegada, també denominen la partida de l'entorn. A la part oposada tenim l'entrada al Mas Ramon, un xalet-masia construït no fa gaires anys.

El pas de la Variant afectà el traçat del Camí Vell. Calgué construir un pont per a salvar-lo i fer-hi els accessos corresponents. Això fou entre el 1984 i el següent, quan fou inaugurat el nou vial pel mes d'agost. A la poca estona deixarem el Camí Vell i agafarem un antic camí de carro que passa a les envistes del Maset d'en Perera. A partir d'aquí el pis és pedregós i un xic difícil. S'acaba en un doble revolt i va a parar al final del carrer d'una urbanització.

Ens dirigim vers a les cilíndriques torres conegudes amb el nom de "els Dos Molins", situats en un punt enlairat de la Serra de Santa Llúcia. Dins el terme de Vilanova es conserven encara quatre d'aquests ginys que utilitzaven la força del vent. No se sap quan foren construïts.

Se suposa que ho foren en el segle XVII, almenys el desaparegut Molí de la Geltrú és citat el 1653. Fa moltíssims anys que en desaparegueren les aspes i actualment són un detall pintoresc dels nostres defores.

Fem cap novament a un dels carrers de la urbanització l'Aragai, iniciada al començament del 1963 amb el nom de Masia dels Ocells, amb referència a l'edifici que la presidiria. El nom de la partida s'imposà i dels ocells únicament queden els noms d'alguns carrers. En aquesta zona hi ha les pistes de tennis del club local, inaugurades el 1966.

Creuat el fondal de l'Aragai (sinònim corromput d'aragall o xaragall), ens trobem davant un espai on s'acumulen un bon grapat d'aeronaus fora de servei. És el Centre Aeri de Vilanova, obra personal d'en Manuel Pons i Fontanilles, un pilot aeri que ha continuat la tasca dels aviadors vilanovins, estroncada per la guerra civil.

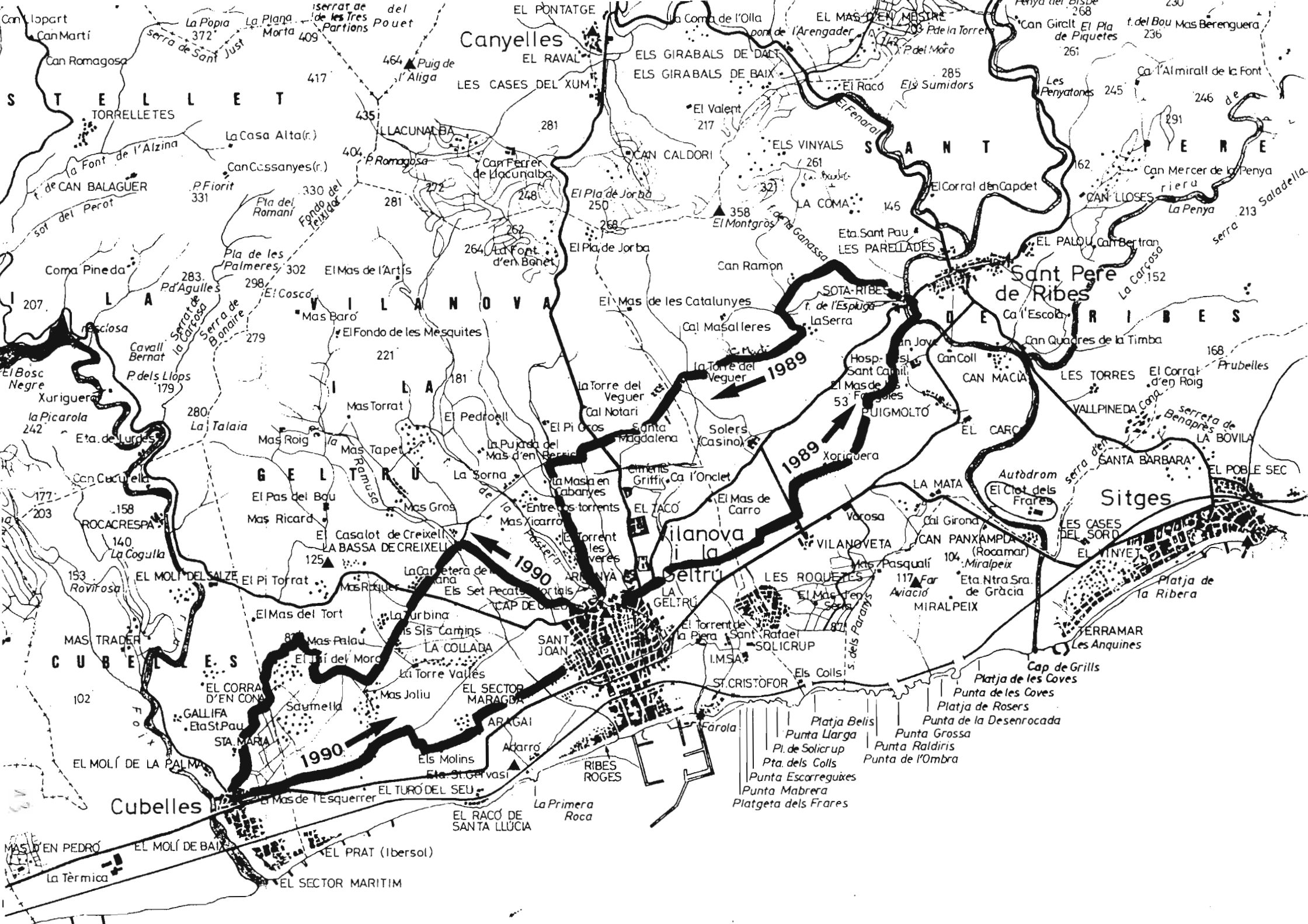
El centre fou creat l'any 1981 i al següent ja s'instal·lava a l'Aragai amb un seguit d'aparells cedits per l'Exèrcit de l'Aire. Actualment el Centre Aeri imparteix cursos de formació professional en l'especialització de tècnics de manteniment d'avions civils, que també es poden seguir en les aules de la Paperera.

La Caminada està a punt de finir. Per un antic, estret i costerut camí anem a parar als dareres de la modernista Masia d'en Dimes, i entrem en una zona de recents esplanacions. Ens trobem en el nou sector del Molí de Vent, partida que rep el nom per la proximitat de l'antic Molí d'en Llançà, un altre dels que encara conserva Vilanova. Fins no fa gaires anys eren uns llunyans defores. El caminot que hi passava a frec era la Carrerada (que ja hem trobat als Sis Camins). Com que aquest vial es dirigeix cap a l'interior era usualment utilitzat per les partides de carlins que en les guerres del segle passat atacaven Vilanova i el barri marítim. Un dia d'agost del 1837, després de baixar novament la gent de mar, en marxar, tot de passada, calaren foc a aquest molí.

L'aïllament del Molí finalitzà l'any 1962 en iniciar-se la construcció del col·legi dels Pares Franciscans, que porta el nom de Sant Bonaventura. Fou inaugurat per l'octubre del 1964. Cap al 1967 s'iniciaren la sèrie de blocs d'habitatges Maragda. Després vindrien el Parc de Bombers, el Parc del Molí de Vent, el Col·legi Aragai, altres blocs d'habitatge i ara s'estan posant voravies en una xarxa de carrers que quan es comencin a edificar les corresponents cases faran irrecognoscible el paratge i quasi il·localitzable el Molí. Veurem una plaça circular que serà el centre de la zona i el punt on finirà l'Avinguda Francesc Macià. Per aquí farem l'entrada a Vilanova, finida ja la Caminada.

El Molí de Vent, gener 1965 (Foto J. Virella).

Aquesta descripció de l'itinerari ha estat realitzada amb l'ajuda i col·laboració de les següents persones: en Vicenç Carbonell, amb el seu arxiu de masies comarcals; en Jaume Carbonell, en la recerca de camins i noms de lloc, i en Toni Sagarra amb la cartografia. Moltes gràcies a tots.

JOAN VIRELLA I BLODA

El Castell de Cubelles.

COL·LABORA:

Caixa Penedès

